

INTRODUCCIÓ

El primer volum de les Monografies del Montseny es va publicar l'any 1986. Ramon Bofill i Portabella, fundador de l'associació Amics del Montseny, va preguntar a l'historiador Antoni Pladevall si es podien aplegar diversos treballs d'ell ja publicats sobre el Montseny. Al volum hi consta l'autorització de la família Oriola-Cortada. I és que de 1967 ençà s'havien publicat i difós com a nades de Antoni Oriola-Cortada, comte de la Vall de Marlés, diversos estudis de Pladevall sobre el Montseny. Amb ells es va posar la primera pedra del que seria una col·lecció de monografies.

L'èxit del volum va portar l'associació Amics del Montseny a preparar-ne d'altres i ampliar el ventall de temes i col·laboradors. Així ho feia constar Alexandre Novellas, president aleshores de l'associació. L'obra era fruit de l'entusiasme d'una colla d'amics i de col·laboracions prestigioses i benèvols. Ramon Bofill empaitava mossèn Pladevall perquè anés concebant nous volums i demanava l'ajut de la seva germana Roser per empalmar amb l'impremta i del poeta Ernest Torra per tal que es fes càrrec de la correcció d'estil dels originals i la revisió de les proves.

Mort Ramon Bofill la tardor del 1990, la junta directiva de l'associació, presidida per Salvador Millet i Bel, es va proposar continuar la tasca que havia iniciat el fundador i al front de les monografies van quedar mossèn Antoni Pladevall com a director i Roser Bofill com a coordinadora. Joan Campañà i Eugeni Bofill donen un cop de mà si cal.

Així s'ha arribat a aquest vuitè volum. Han col·laborat ja a les monografies més de seixanta estudiosos. ¿Com s'aconsegueix aquest prodigi de continuïtat i d'interès? Jo només us puc dir el que he vist.

És la primavera del 93. Dilluns de Setmana Santa —5 d'abril— a Viladrau. Aquí al Veïnat de les Païtides, a 940 metres, només el sol diu que la primavera va pujant discretíssima i com d'amagat. Al jardí tot just les aïrores flamarades grogues de la *forsythia* i els primers brots del

codonyer, d'un verd pàl·lid, claríssim, translúcid, donen fe de què alguna cosa nova arriba.

Acabem de dinar a can Balet i el petit Martí —sis anys— té pressa per sortir a jugar al pati. S'afanya a obrir la porta i s'atura, de sobte, sorprès. Es gira cap els que som encara al menjador, de sobretaula, i dóna la notícia:

—Hi ha un senyor!

El senyor és mossèn Antoni Pladevall, l'historiador, que no ha volgut interrompre el dinar i seu a una cadira blanca de jardí, sota un cirerer.

Tots sortim i fem els alegrois del cas.

—Noia, no he dormit fins les cinc treballant per tu —diu mossèn Pladevall, director de les Monografies del Montseny, a Roser Bofill, coordinadora de la publicació.

Ahir mateix, el director de les monografies i la coordinadora van estar repassant el número 8, que ha de sortir aquest estiu. Van enumerar les peces fortes del número: un treball de Miquel Ylla-Català sobre el Montseny en la vida i la obra de mossèn Cinto Verdaguer; una síntesi de la tesi doctoral de Françoise Breton, professora de l'Autònoma, sobre cases i comunitats a la Catalunya Vella: relació entre societat i territori; l'anyal contribució de dos col·laboradors habituals sobre fauna i flora del Montseny: els rats-penats de l'Arrizabalaga i els castanyers de Martí Boada; hi ha també un article sobre el Corpus i les enramades d'Arbúcies; un estudi del mateix Pladevall sobre l'organització religiosa al Montseny en l'època medieval; i un altre sobre la quadra i els masos de Terrassola a l'edat mitjana; i del Montseny medieval retrocedim fins la prehistòria amb una investigació sobre la Pedra del Gili, prop de Vil·lleons. A la portada, com cada any, hi haurà un dibuix de Núria Nove·llas. El director i la coordinadora estan satisfets de la qualitat dels treballs i agraïts de la generositat dels col·laboradors, que participen desinteressadament i de bon grat (com ells mateixos, d'altra banda, afegiria l'observador).

—Quantes pàgines farà? —pregunta el director.

La coordinadora fa el càlcul.

—Més o menys com les altres monografies.

Pladevall té una idea per si convé arrodonir encara el número: podria parlar d'en Toca-son.

—Qui és en Toca-son? —preguntem.

L'historiador ens explica la història d'en Toca-Son, bandoler del Montseny, mort entre Taradell i Viladrau.

I "en horas veinticuatro", com Lope de Vega, Pladevall ha compa-regut ja amb "La fossa d'en Toca-son. Vida, mort i mite d'un bandoler montsenyenc". Ha estat tota la nit treballant en la refosa de treballs seus anteriors sobre el tema.

Tornen a repassar el número, refan l'índex. Sospesen el resultat. Queda prou bé. El vuitè volum de les monografies serà digne dels anteriors. Com sempre hi haurà una mica de tot: literatura, història, geografia, biologia —la fauna i la flora del Montseny són prou riques—. Hi haurà col·laboracions de diversos indrets del massís i d'erudits habituals i nous també.

—Ja només falta el pròleg, la introducció. Qui ens ho pot fer aquest any? —pregunta la coordinadora.

—Aquest mateix —diu el director, mirant-me, mig benèvol, mig imperatiu. —Que el teu marit expliqui una mica com es cuina tot això, l'"arrière-cuisine" de les monografies, diu l'historiador, que va estudiar a Lovaina.

No hi ha temps de dir ni sí ni no, mossèn Pladevall ja és dalt del seu cotxe i ens diu adéu amb dos trucs de clàxon.

No trigarà a comparèixer. Un cap de setmana truca per telèfon i diu que ha d'anar a Sant Julià i passarà un moment. Arriba amb un plec de proves. Comenten director i coordinadora unes correccions dubtoses. Mossèn Pladevall ha ordenat el material, començant per la literatura i acabant pels costums, ja tenen l'índex que trobarà el lector a una altra pàgina.

—Vuitanta galerades per cinquanta ratlles fan quatrecentes ratlles. Però, com que no són encara les paginades, s'ha de restar deu ratlles per galerada...

La conclusió és que quedarà un volum, més o menys, com els anteriors de les monografies. Déu n'hi dó. El mossèn segueix el seu camí i la coordinadora es queda treballant.

Vet-aquí el què he vist. Serveixi aquesta crònica incompleta de testimoni de primera mà de l'esperit amb què es fan aquestes admirables monografies. Quan es parla de cultura a aquest país jo penso en les Monografies del Montseny.

LLORENÇ GOMIS